

نقش حمل و نقل و لجستیک در صادرات کالا

در دنیای تجارت بین الملل که همواره با شتاب زیادی در حال پیشروی است، رقابت پذیری به این معناست که کشورها و بنگاه ها توانایی حفظ سهم خود را در بازارهای جهانی دارند و به دنبال افزایش آن هستند.

سیستم حمل و نقل و لجستیک یکی از عوامل کلیدی است که تأثیر مستقیم بر رقابت پذیری صادرات دارد.

سیستم حمل و نقل کارآمد نه تنها باعث کاهش هزینه های صادرات و زمان تحویل کالا است، بلکه باعث می شود سلامت کالا تضمین شود و رضایت مشتری به طور چشمگیری تحت تاثیر قرار گیرد. سعی می کنیم در این مقاله به بررسی نقش حمل و نقل و لجستیک در موفقیت صادراتی کشورهای مختلف، به ویژه ایران بپردازیم.

لجستیک

لجستیک ستون فقرات تجارت خارجی است که مجموعه ای از فعالیت هایی است که از مرحله تولید کالا تا تحویل کالا به مشتری نهایی را در بر می گیرد. این مجموعه فعالیت ها عبارتند از:

- بسته بندی کالا
- انبارداری
- حمل و نقل
- ترخیص گمرکی
- مدیریت زنجیره تأمین کالا و خدمات

نقش غیرقابل انکار لجستیک سریع، قابل اعتماد و مقرون به صرفه در به وجود آمدن موقعیت رقابتی بهتر نسبت به سایرین در بازارهای جهانی همواره مشهود است. کیفیت خدمات لجستیکی یک کشور برای بخش صادرات آن کشور یک مزیت رقابتی پایدار تلقی می شود.

تأثیر هزینه‌های حمل‌ونقل بر قیمت نهایی صادرات

هزینه حمل و نقل، هنگام محاسبه قیمت نهایی کالای صادراتی یکی از بخش‌های مهم و تاثیرگذار بر قیمت است.

افزایش هزینه حمل و نقل موجب افزایش قیمت نهایی محصول در بازار هدف صادراتی می‌شود که این مسئله رقابت پذیری را کاهش می‌دهد و صادرکننده باید ریسک کاهش حاشیه سود را بپذیرد. فرسودگی ناوگان حمل و نقل، بالا بودن قیمت سوخت برای صادرکنندگان و کمبود زیرساخت‌های مناسب لجستیکی در برخی از مرزها باعث بالاتر بودن هزینه لجستیکی ایران نسبت به میانگین جهانی است که همواره چالش بزرگی برای صادرکنندگان محسوب می‌شود.

زمان‌بندی

زمان بندی تحویل به موقع کالا به مشتری در بازارهای بین‌المللی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، که می‌تواند موفقیت یا شکست یک قرارداد را رقم بزند و در صورت زمان بر بودن و طولانی شدن پروسه تحویل کالا به مشتری، صادرکننده متحمل خسارت مالی شده و حتی اعتبار برند نیز به مخاطره می‌افتد.

در ایران به دلیل زمان بر بودن و فرسایشی بودن پروسه اداری و همچنین ترافیک مرزی، کمبود سیستم‌های رهگیری بار و ناهماهنگی‌های بین دستگاه‌های مختلف دخیل در امر صادرات، زمان ارسال افزایش خواهد داشت.

موقعیت جغرافیایی ایران

ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی کم نظیر و دسترسی به آب‌های آزاد از شمال و جنوب کشور و قرار گرفتن در مسیر کریدورهای بین‌المللی مانند کریدور شمال به جنوب و شرق به غرب، پتانسیل تبدیل شدن به هاب لجستیکی در منطقه را دارد. اما همواره از این فرصت ویژه استفاده و بهره برداری صحیحی انجام نمی شود چرا که خطوط ریلی برای حمل و نقل ناکافی است و در بنادر کشور زیرساخت های کافی وجود ندارد.

حمل و نقل ترکیبی

یکی از روش های افزایش کارایی زنجیره صادراتی استفاده از حمل و نقل ترکیبی (Multimodal Transportation) است.

حمل و نقل ترکیبی حمل و نقل کالا با ترکیب حمل ریلی، جاده‌ای، دریایی یا هوایی است که می‌تواند هزینه و زمان حمل کالا را کاهش دهد.

حمل و نقل ریلی برای کالاهای حجیم و با ارزش کم بسیار مناسب است چون هزینه آن کمتر است و در نهایت منجر به کاهش قیمت تمام شده کالا می شود و هم فشار ترافیک و شلوغی حمل و نقل جاده ای و مخاطرات آن را ندارد.

چالش‌های لجستیکی صادرات در ایران

حمل و نقل و لجستیک در ایران یکی از بخش‌های پر چالش حوزه صادرات است که در این بخش به موارد مهم اشاره خواهیم کرد.

مهم‌ترین این چالش‌ها عبارت‌اند از:

- عدم یکپارچگی اطلاعات بین نهادهای گمرکی و ترانزیتی
- ضعف در دیجیتال‌سازی فرآیندهای صادرات
- نبود شبکه توزیع حرفه‌ای برای تحویل در مقصد
- فرسودگی ناوگان حمل‌ونقل کشور و نبود زیرساخت‌های لازم جهت برطرف کردن این مسئله
- تعدد قوانین و نهادهای ناظر بدون هماهنگی مؤثر و فرسایشی بودن این پروسه

نقش لجستیک و حمل و نقل در افزایش رقابت‌پذیری صادراتی غیرقابل انکار است.

بهینه‌سازی فرآیندهای لجستیکی یک کشور باعث حفظ مشتریان فعلی و نفوذ موفق به سایر بازارها است و همواره بازارهای جدید مقصد صادراتی افزایش می‌یابد که رضایت مشتریان در بازارهای جهانی را به دنبال دارد.

در ایران ساختار حمل و نقل به اصلاح جدی نیاز دارد.

ناوگان حمل و نقل باید نوسازی شود و همچنین استفاده از حمل و نقل ترکیبی توسعه پیدا کند. فناوری‌های نوین لجستیکی در صادرات به کار گرفته شود که باعث به وجود آمدن نقطه عطفی در مسیر توسعه پایدار صادرات می‌شود.

بدون توجه جدی به چالش‌های مسئله لجستیک و حمل و نقل رقابت در بازارهای جهانی با مشکل اساسی مواجه خواهد شد.

